

Haiku maler i regnstormen en sol

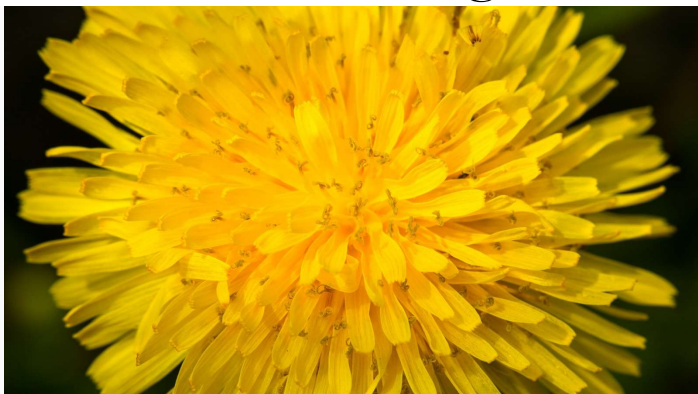

Foto: Pixabay

Thorvald Berthelsen 09.10.2021

HAIKU & JUBILÆUM // ANMELDELSE – Søndag den 10. oktober fejrer Dansk Forfatterforenings Haikugruppe 20-års jubilæum, og det er samtidig 60 år siden, Hans-Jørgen Nielsen første gang introducerede de japanske haiku på dansk. Derfor præsenterer forlaget Ravnerock ved et åbent arrangement dansk haikus litteraturhistorie og jubilæumsantologien *Fandens mælkebøtter*, som ifølge POV's anmelder, Thorvald Berthelsen, er et spændende bekendtskab.

Fandens mælkebøtter

Redaktion: Helge Krarup, Benny Pedersen og Bjarne Kim Pedersen. **Forlag:** Ravnerock. Udkommer d. 10. oktober 2021

Antologien præsenterer 28 haikudigtere, og 9 af digterne er nytilkomne, siden 10-års jubilæumsantologien *Blade i vinden* kom i 2011.

Der er utroligt mange opfattelser af haiku. Populært er haiku kendt som digte, der skal bestå af 17 stavelser, handle om naturens årstider og foregå i nutid. Hertil kan man tilføje digtenes anvendelse af bruddet/drejningen (kireji) i rytmen og indholdet – tit vha. den sideordnede sammenstilling af usymbolske, forskellige virkelighedsbilleder til en helhed.

Mange tilsidesætter én eller flere af disse regler. Jubilæumsantologien har derfor følgende et bredt udgangspunkt:

”Et haiku er et følelsesmæssigt nu, der forbinder den indre natur (den menneskelige) med den ydre (naturen) ... et mikrokosmos, en verden i en nøddeskal, en lille kerne, der afspejler verdensaltet”.

Ole Bundgaard – mellem drøm og virkelighed

En af dem, der har været med længe, Ole Bundgaard, er kendt for at meditere og skrive et haikudigt om dagen. Han har udgivet 3 samlinger fra 2006 til 2019, Haiku I, II og III, alle med et haikudigt for hver dag i hver måned, året rundt. Her har han bidraget med bl.a. følgende haiku

Min båd har drømme
om umulige kyster
ligger ved sin pæl

I Søndermarken
står en maler i regnen
og maler en sol

Den sørgmuntre drejning i sidste linje udløser den jordnære enkeltheds paradoksale blanding af drøm og virkelighed.

Hanne Hansen – humor med twist

Stifteren og formanden for Haikugruppen og –netværket indtil i år, Hanne Hansen, der i alt har udgivet 7 haiku-samlinger på dansk og 3 på engelsk, bidrager med dette corona-haiku:

At holde afstand
det gør fuglene ikke
de mangler foder

Hendes haiku er klassiske i form og indhold, men med et særligt, ofte grumt, husmor snusfornuftigt humoristisk twist, der er helt hendes eget. I sit essay *Haiku på engelsk (Små silhuetter, Attica 2005)* skriver hun om humor i japanske haiku:

”På japansk har haiku altid en humoristisk side, men de er ikke vittigheder. Der er snarere tale om, at der gerne skal være en pointe. Måske har ord to betydninger, som begge passer i sammenhængen, og som uddyber forståelsen af indholdet af haikuet”.

Det er måske noget af baggrunden for hendes næste digt, som også er bogens titelhaiku:

Fandens mælkebøtter

Bittesmå snefnug
driver forbi vinduet
løkker udendørs

Her kan 'løkker' jo både betyde en tot let krøllet og at få nogen til at gøre noget ved at stille dem noget rart i udsigt.

Haiku-antologien udkommer d. 10. oktober 2021, hvor Dansk Forfatterforenings Haikugruppe fejrer to jubilæer.

Kirsten Hyllested Jørgensen – miljø og vækst

En af de nytilkomne, Kirsten Hyllested Jørgensen, har følgende hyldest til de fandens mælkebøtter med:

Forvandlingen sker
Din livsglade parasol
Nu dunede fjer

Nogen ser dig som
Uønsket vækst. Ikke jeg
Du er min stjerne

Og samtidig flakker vi om mellem dyre og planteriget, hæsblæsende økonomisk vækst og et miljøvenligt univers.

Pia Valentin Sørensen – corona og erotik

Pia Valentin Sørensen har en hel suite corona-haiku med skuffede forhåbninger om klarhed, identitet og erotik. Man kunne godt kalde suiteen "En vaccineskeptikers bekendelser":

vaccinekøen
vi bevæger os i takt
perfekt samleband

en blid berøring
den første i månedsvis
så kommer stikket

nu letter tågen
jeg lister ud i lyset
dampende af sprit

ingen kan se om
jeg griner eller græder
masken er min ven

Det er i alle tilfælde den uventede drejning i sidste linje, der punkterer den tilsyneladende logisk klart fremadskridende fortælling og fremkalder det skæve smil.

Niels Kjær – natur og eksistens

En anden af stifterne Niels Kjær har skrevet dette haiku, der både kan læses som et øjeblik i naturen og et eksistentielt statement:

Vender ryggen til
min skygge og drejer mig
mod den klare sol

Inga Mollerup – ens men forskelligt

Blandt de nytilkomnes haiku ser man bl.a. dette underfundige af Inga Mollerup:

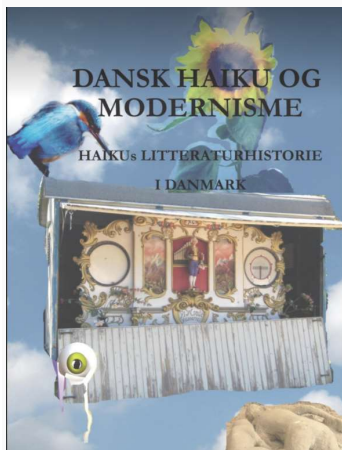
Læg mærke til alt
det er langt fra sikkert,
at du får det at se igen

Enten færdes gengangere her ubemærket eller også er alt virkelig enestående i dyb zen-buddhistisk forstand, hvor det er både forskelligt og ens.

Eller de afprøver grammatikalske tvetydigheder med usædvanlige orddelinger over 2 linjer som det brud (kireji), der åbner digtet mod universet:

Midnat

Termostatlampen
tænder og slukker jeg for
lader lokalet

Den danske haiku får nu sin egen litteraturhistorie, *Dansk haiku og modernisme*, af POV-skribenten, kritikeren og lyrikeren Thorvald Berthelsen. Forsidecollage af Thorvald Berthelsen

Kim Skotte – uhygge og bevægelse

Det kan også blive til lidt af en gyser som i haikuet om Kim Skottes eftertænksomt ironiske tur på kirkegården, hvor freden gennemsyres af dem, der har skabt det nuværende, som vi samtidig påvirker med vores (fod)aftryk. Stilstanden viser sig at være i konstant bevægelse, hvor fortid, nutid og fremtid hele tiden ændres:

Alt her ånder fred
vi går tur på de døde
sætter et aftryk

Anne Mari Urwald – liv og sorg

De 'gamle' haikudigtere kan også eksperimentere med nye haiku-udtryk. F.eks. i Ann Mari Urwalds bidrag:

menneskets gråd Guds gave

Er det et tvunget offer til Gud eller Guds gave, så vi kan få afløb for vores sorg? Eller dette:

stormfuld vind
suser rundt om folk som gjaldt
det livet

Er vi farligt tæt på enden, eller er det livet simpelt hen?

Thorvald Berthelsen – sorg og virvar

Selv har jeg følgende haiku om sorgen ved min elskedes død med. Det vender både op og ned og zoomer samtidig ind og ud på kærlighed og vrede, tid, evighed og intethed, liv og død, smertefuld virkelighed og eventyret:

Dit måneansigt

Smerten zoomer
kærligt vrede øjne ud
før the Big Bang

Haiku recirkulerer og genskaber

Hver gang haikugenren er ved at stivne i ét formsprog bliver haiku igen og igen fornyet. Det gælder både for helhedsforståelsen af genren og for det enkelte forfatterskabs brug af haiku i dets personlige lyriske projekt. Antologien er et spændende bekendtskab, der viser både mangfoldigheden i udtrykkene og projekterne, samtidig med at der igen rykkes på afgrænsningerne af genren.

De fleste haiku sætter dog stadig et øjeblik i perspektiv i deres mikrokosmos ved hjælp af en drejning, der udvider oplevelsen og åbner ud mod læseren og makrokosmos.

Jubilæumspræsentation af haiku i Danmark

- *Sted: Dansk Forfatterforening, Strandgade 6, København*
- *Tidspunkt: d. 10. oktober kl. 13.30*

Foruden antologien *Fandens mælkebøtter* præsenteres Thorvald Berthelsens *Dansk haiku og modernisme* om haikus litteraturhistorie i Danmark (Forlaget Ragnerock, udkommer d. 10. oktober).

Dansk ForfatterforeninghaikuLitteraturhistoriemodernismeThorvald Berthelsen

Thorvald Berthelsen

Thorvald Berthelsen udgav sin første digtsamling, *Utidig i tide*, i 2009 og har herefter udgivet 6 digtsamlinger, senest *Huds tektoniske plader* i 2018 og *Sakskøbing Blanding II* i 2021. Han laver også collager og illustrerer selv sine bøger.

